

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

กระแสการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้จนมีกระแสเรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงทั้งระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงสุด ดังนั้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จึงเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนความสำเร็จของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสองประการ คือ ประการแรกเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนเป็นคนดี มีศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และประการที่สองคือ เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน(ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์, อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ค. หน้า 53-54) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา มาตราที่ 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการในการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สอดคล้องกับความสนใจความถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริงแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง(กระทรวงศึกษาธิการ,กรมวิชาการ, 2543 ค, หน้า 2) ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวของผู้เรียน คือชุมชนและท้องถิ่นให้มากที่สุด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 7 ได้กล่าวว่า “กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีความภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย” ส่วนมาตราที่ 23 (3) กล่าวว่า “ให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, หน้า 7-8) ดังนั้นภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทย จำเป็นต้องมีการรวบรวม วิจัย พัฒนา เผยแพร่และถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง (รุ่ง แก้วแดง, 2540, หน้า 12)

ในโลกของยุคข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินชีวิต การประกอบธุรกิจ การเรียนรู้ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ยังดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งนี้เอง จึงเป็นความจำเป็นที่เราจะต้องหันมาให้ความสนใจ สร้างความเข้าใจ และหาทางใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนี้ ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ และสังคมของเราให้มากที่สุด เพื่อที่เราจะสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้เชิงเศรษฐกิจ และในขณะเดียวกันก็สามารถดำรงไว้และยังสามารถให้ชุมชนโลกได้รู้ถึงซึ่งความมีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประเพณีของสังคมไทยที่มีมาช้านาน

การศึกษาเป็นกิจการหนึ่งซึ่งใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล การสืบค้นตำรา เอกสาร คู่มือครู เอกสารการเรียนหรือเอกสารประกอบการเรียน การค้นคว้างานวิเคราะห์ วิจัย การเรียนการสอนทางไกล การประชุม และการฝึกอบรมทางไกล ฯลฯ ส่งผลให้เด็กและเยาวชน ครู อาจารย์ สามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ เช่น ห้องสมุด ศูนย์เอกสาร ศูนย์วิชาการ ฯลฯ ทั้งที่เป็นตัวเลข ตัวอักษร ภาพและเสียงได้โดยง่าย ทั้งในประเทศเดียวกันหรือต่างประเทศเพียงแต่มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และระบบการส่งผ่านเครือข่าย(อธิปัตย์ คลีสุนทร, 2540)

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมู่บ้านน้ำพรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำพรม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการรวบรวม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ที่ต้องการศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลเพื่อการศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์สังคม สภาพแวดล้อมสื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ รวมถึงการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการสืบค้นข้อมูลที่ง่าย และสะดวกต่อการใช้ คณะผู้วิจัยจึงพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมู่บ้านน้ำพรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำพรม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมู่บ้านน้ำพรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำพรม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมู่บ้านน้ำพรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำพรม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นหมู่บ้านน้ำพรม สำหรับการจัดการเรียนรู้ประกอบการสอนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการสร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในเนื้อหาวิชาอื่นๆ
3. ผู้เรียนเห็นคุณค่าภูมิปัญญาพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง พร้อมทั้งอนุรักษ์และดำรงไว้ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำพรม ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 50 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำพรม ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหมู่บ้านน้ำพรม คือ

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติบ้านน้ำพรม
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภูมิปัญญาบายศรี
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ภูมิปัญญาสานกระติบ
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ภูมิปัญญาถักแห

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้หรือสิ่งที่สั่งสมมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นหมู่บ้านน้ำพรม ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกคิดค้นและปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนได้แนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาโดยกล่าวถึงประวัติบ้านน้ำพรม

ภูมิปัญญาบายศรี ภูมิปัญญาสานกระติบ ปัญญาถักแห

การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง รูปแบบของแหล่งเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์ในการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ผู้อ่านสามารถอ่านผ่านทางคอมพิวเตอร์ มีภาพ และเสียงคำบรรยายประกอบเนื้อหา โดยผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงเอกสารในแต่ละหน้าได้ ไม่ว่าจะเดินหน้าหรือถอยหลัง

ประสิทธิภาพ หมายถึง หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามเกณฑ์ 80/80

คุณภาพของบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่คณะผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาโดยแบบสอบถามการประเมินคุณภาพของบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ คุณภาพดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และควรปรับปรุง

ประสิทธิภาพในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง คุณภาพของการเรียนรู้จากคะแนนแบบทดสอบระหว่างเรียนกับคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ของนักเรียนที่เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

เกณฑ์ 80/80 มีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ คิดเป็นร้อยละ 80 ของค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ คิดเป็นคะแนนร้อยละ 80 ของค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน